

១-តើរបាយប្រជាជនកម្ពុជាស្មើគ្នាដែរឬទេ ? ព្រោះអ្វី ?

📖 ៖ របាយប្រជាជនកម្ពុជាមិនស្មើគ្នាទេ ពីតំបន់មួយទៅតំបន់មួយដូចជា ៖

- តំបន់វាលរាប មានដង់ស៊ីតេប្រជាជន ២៣៥នាក់/គម^២
- តំបន់ឆ្នេរសមុទ្រ មានដង់ស៊ីតេប្រជាជន ៤៩នាក់/គម^២
- តំបន់ទន្លេសាប មានដង់ស៊ីតេប្រជាជន ៥២នាក់/គម^២
- តំបន់ភ្នំ និងខ្ពង់រាប មានដង់ស៊ីតេប្រជាជន ១៧នាក់/គម^២ ។

ពីព្រោះតំបន់មានមនុស្សរស់នៅច្រើនជាងគេ ជាតំបន់ដែលសម្បូរទៅដោយដី មានជីវជាតិ សម្បូរផ្លូវទឹកហូរកាត់ សម្បូរត្រី សម្បូរប្រេងធារាមពលសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ក្នុងជីវភាពគ្រួសារ ។

២-តើដង់ស៊ីតេប្រជាជនខ្ពស់ជាងគេ និងទាបជាងគេមាននៅតំបន់ណាខ្លះនៃប្រទេស ? ពីព្រោះអ្វី ?

📖 ៖ តំបន់មានដង់ស៊ីតេប្រជាជនខ្ពស់ជាងគេ គឺរាជធានីភ្នំពេញ ៣៤៤៨នាក់/គម^២ និងទាបជាងគេ គឺតំបន់ភ្នំ និងខ្ពង់រាប ១៧នាក់/គម^២ ។

+ តំបន់ដង់ស៊ីតេខ្ពង់ជាងគេ ៖ ក្រុងភ្នំពេញ ពីព្រោះ ៖

-ជាមជ្ឈមណ្ឌលនយោបាយ

•អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ (សភា ព្រឹទ្ធសភា)

•អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ (រាជរដ្ឋាភិបាល)

•អំណាចតុលាការ (តុលាការជាន់ខ្ពស់)

-ជាមជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ច ៖ បណ្តុំពាណិជ្ជកម្ម ហិរញ្ញវត្ថុ ធនាគារ ទីផ្សារសេរី

-ជាមជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្ម ៖ បណ្តុំរោងចក្រ សហគ្រាស និងកម្មករ

-ជាបណ្តុំគមនាគមន៍ ៖ ផ្លូវគោក ផ្លូវទឹក ផ្លូវអាកាស

-ជាមជ្ឈមណ្ឌលវប្បធម៌ និងទេសចរណ៍ ៖ ចម្រុះជាតិសាសន៍ សាសនាចម្រុះ

(ព្រះពុទ្ធសាសនា ឥស្លាម គ្រិស្តសាសនា...)

-សារៈមន្ទីរជាតិ ព្រះបរមរាជវាំង ។

+តំបន់ដង់ស៊ីតេទាបជាងគេ ៖ តំបន់ភ្នំ និងខ្ពង់រាប ពីព្រោះ ៖

- តំបន់ភ្នំខ្ពង់រាប ប្រទេសកម្ពុជាសម្បូរមេរោគគ្រុនចាញ់
- កង្វះផ្លូវគមនាគមន៍ សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ទីផ្សារ
- កង្វះប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ក្នុងការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម (ដំណាំស្រូវ) ។

៣-តើប្រជាជនសកម្មមានន័យដូចម្តេច ?

📖 ៖ប្រជាជនសកម្ម គឺជាប្រជាជនដែលចូលរួមប្រឡូកក្នុងផលិតកម្មសង្គម ដូចជាកសិករ កម្មករ ពាណិជ្ជករ ធានាគារិក មន្ត្រីរាជការ.. ។ល ។

រីឯព្រះសង្ឃ មនុស្សចាស់ជរា សិស្ស... ។ល ។ មិនមែនជាប្រជាជនសកម្មទេ ។

៤-នៅកម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៩មក គេសង្កេតឃើញកំណើតទេសចរណ៍អន្តរជាតិជាបន្តបន្ទាប់ ។ ចូរបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃកំណើនទេសចរណ៍នេះ ។

📖 ៖មូលហេតុនៃកំណើនទេសចរណ៍ព្រោះ

-ប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសមានសន្តិភាព សុវត្ថិភាពសង្គម នយោបាយបើកចំហជើងមេឃរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល

-ទំនាក់ទំនងផ្សព្វផ្សាយវិស័យទេសចរណ៍ទៅក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍ពិភពលោក

-អភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទេសចរណ៍យ៉ាងប្រណីតមានឋានៈអន្តរជាតិ ។

៥-តាមស្ថិតិពាណិជ្ជកម្មឆ្នាំ១៩៩៩ បញ្ជាក់ថា ជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា មានឱនភាពយ៉ាងខ្លាំង ។ តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីកាត់បន្ថយឱនភាពជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្ម ហើយជម្រុញលំនាំចេញឱ្យបានច្រើន ?

📖 ៖យើងត្រូវ៖

-ពង្រីកផលិតកម្មក្នុងស្រុកទាំងកសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម ព្រមទាំងផលិតផលផងដែរ

-កាត់បន្ថយលំនាំចូល សម្ភារៈប្រណីត ៗ គ្រឿងឧបភោគដែលមិនចាំបាច់

-រកទីផ្សារក្នុង និងក្រៅប្រទេស ។

៦-តើទីក្រុងទាំងអស់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានមុខងារដូចម្តេចខ្លះ ?

📖 ៖ដូចជា៖ -ក្រុងភ្នំពេញ ៖ជារាជធានី ជាទីក្រុង នយោបាយ រដ្ឋបាល ឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម វប្បធម៌ ទេសចរណ៍ និងជាទីក្រុងកំពង់ផែ

-ក្រុងព្រះសីហនុ ៖ ជាក្រុងកំពង់ផែ ទេសចរណ៍ និងជាមជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍
ឧស្សាហកម្មទៅថ្ងៃអនាគត

-ក្រុងកែប ៖ ជាក្រុងទេសចរណ៍

-ក្រុងប៉ៃលិន ៖ ជាក្រុងសម្បូរត្បូងទទឹម ត្បូងកណ្តៀង និងជាកន្លែងដែលទំនិញ
ចេញ-ចូលរវាងថៃកម្ពុជា។

៧-ដូចម្តេចដែលហៅថាជម្ងឺគ្រុនចាញ់? អ្នកណាជាមេចម្លង? បង្កផលវិបាកអ្វីខ្លះដល់
មនុស្ស?

📖 ៖ ជម្ងឺគ្រុនចាញ់ ជាជម្ងឺដែលស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសក្តៅ ក្នុងតំបន់ត្រូពិច តាមរយៈមូស
ដេកគោលខាំ ដោយបញ្ចូលប្លាស្ទិកដូម ចូលក្នុងឈាមមនុស្ស។ មូសដេកគោលជាមេ
ចម្លង ព្រោះវាពាំនាំប្លាស្ទិកដូម ចូលក្នុងឈាមមនុស្ស។ ផលវិបាកមានដូចជា ធ្វើឱ្យ
មនុស្សឈឺក្បាល ក្តៅខ្លួនខ្លាំង គ្រុនយ៉ាងខ្លាំង អស់ជាតិទឹក គ្រុនញាក់អាចបណ្តាលឱ្យ
ស្លាប់បាន។

៨-តើមានវិធានការយ៉ាងណាខ្លះ ដើម្បីជៀសផុតពីជម្ងឺគ្រុនចាញ់?

📖 ៖ ដូចជា ៖
-ដេកក្នុងមុងទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ
-ប្រើប្រាស់ទឹកដាំពុះ និងមានអនាម័យជានិច្ច
-លេបថ្នាំការពារជម្ងឺគ្រុនចាញ់ ដូចជា គីនីន ក្លរូគីន
-កម្ចាត់សំបុកមូសដេកគោល។

៩-ដើម្បីកាត់បន្ថយការឈឺ និងស្លាប់ ដោយសារជម្ងឺគ្រុនចាញ់ តើក្រសួងសុខាភិបាល
មានវិធានការយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

📖 ៖ ដូចជា ៖
-សហការជាមួយអង្គការនានា
-ខិតខំអប់រំប្រជាជននានា ឱ្យយល់ដឹងពីមូលហេតុនៃជម្ងឺគ្រុនចាញ់
-អប់រំប្រជាជនពីវិធានការការពារ
-បង្កើនកម្រិតយល់ដឹង និងចែកចាយមុងជ្រលក់ថ្នាំ ដល់ប្រជាជនដែលមានជម្ងឺ
គ្រុនចាញ់កម្រិតធ្ងន់ និងខ្ពស់។

១០-ដូចម្តេចដែលហៅថាជម្ងឺអេដស៍? ជម្ងឺនេះមានឱសថព្យាបាលដ៏មានប្រសិទ្ធភាព

ដែរឬទេ ? ព្រោះអ្វី ?

📖 ៖ អេដស៍ ជាជម្ងឺរាតត្បាត ជាជម្ងឺកាមរោគ ឆ្លងរាលដាលពេញពិភពលោក ជម្ងឺអេដស៍ជាដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃការបង្ករោគដោយហ៊ីវ។ ជម្ងឺនេះពុំមានវិទ្យាស្ថានណាឬមន្ទីរពិសោធន៍ប្រទេសណាមួយ រកឃើញឱសថដ៏មានប្រសិទ្ធភាពនៅឡើយទេ គឺមានតែឱសថសម្រាប់ពន្យារពេលនៃការរស់ឱ្យបានយូរបន្តិចតែប៉ុណ្ណោះ។

១១-ដូចម្តេចដែលហៅថា ហ៊ីវ ?

📖 ៖ ហ៊ីវ ជាវីរុសដែលធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធរាងកាយមនុស្សចុះទន់ខ្សោយ ជាដំណាក់កាលដំបូង ឬទី១ នៃកាមរោគអេដស៍។

១២-តើជម្ងឺអេដស៍ ចាប់ពីពេលចាប់ផ្តើមផ្ទុកវីរុសហ៊ីវ វិវត្តន៍ទៅជម្ងឺអេដស៍អស់រយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំ ? តើវិធានការការពារជម្ងឺអេដស៍មានប្រសិទ្ធភាព មានអ្វីខ្លះ ?

📖 ៖ ការវិវត្តន៍នេះ មានរយៈពេល ១០ឆ្នាំ ឬតិចជាង១០ឆ្នាំ នាពេលបច្ចុប្បន្ន។ វិធានការ ការពារជម្ងឺអេដស៍ដ៏មានប្រសិទ្ធភាពទៅបាន មានដូចជា ៖

- យល់ដឹងពីជម្ងឺអេដស៍ (រៀនពីជម្ងឺអេដស៍)
- ពិនិត្យឈាមមុនពេលរៀបការ
- គ្មានឱសថព្យាបាល
- ពីហ៊ីវ ទៅអេដស៍ មានរយៈពេល១០ឆ្នាំ (ស្លាប់)
- ត្រូវប្រើស្រោមអនាម័យ
- មានគូស្នេហ៍ មួយទល់នឹងមួយ
- ជម្ងឺអប្រិយនាំមកនូវភាពអាម៉ាស់គ្រួសារ សហគមន៍ សង្គម និងប្រទេសជាតិ។

១៣-អ្នកទេសចរណ៍ម្នាក់ធ្វើដំណើរ ដោយថយន្តពីភ្នំពេញ ទៅសៀមរាប (អង្គរវត្ត)

- ក) គាត់ធ្វើដំណើរកាត់តាមផ្លូវជាតិណាខ្លះ ?
- ខ) គាត់ធ្វើដំណើរកាត់ខេត្តណាខ្លះ ? ទីរួមខេត្តណាខ្លះ ?
- គ) ឆ្លងកាត់ស្ទឹងណាខ្លះ ? ទន្លេណាខ្លះ ?

📖 ៖ ក) គាត់ធ្វើដំណើរពីភ្នំពេញទៅសៀមរាប កាត់តាមផ្លូវជាតិលេខ៦៤ និងលេខ៦។

ខ) គាត់ធ្វើដំណើរកាត់ខេត្តកណ្តាល កំពង់ចាម កំពង់ធំ សៀមរាប ឆ្លងកាត់ទីរួមខេត្ត

កំពង់ធំ សៀមរាប ។

គ)ឆ្លងកាត់ទន្លេសាប ស្ទឹងជីនិត ស្ទឹងសែន ស្ទឹងស្មោង ស្ទឹងជីក្រែង និងស្ទឹងសៀមរាប ។

១៤-ដូចម្តេចដែលហៅថាសេដ្ឋកិច្ច និងធនធានសេដ្ឋកិច្ច ?

📖:សេដ្ឋកិច្ច គឺជាការសិក្សា អំពីវិធីសាស្ត្រ របៀបប្រើប្រាស់ធនធាន ដើម្បីបំពេញបំណងគ្មានព្រំដែន របស់មនុស្ស ដែលមានប្រព័ន្ធទាក់ទិន និងប្រព័ន្ធផលិតកម្ម (ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងឧស្សាហកម្ម) ប្រព័ន្ធបែងចែក (ផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម) និងប្រព័ន្ធប្រើប្រាស់ទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ច (ផ្នែកអតិថិជន គមនាគមន៍ និងដឹកជញ្ជូន) ។

ធនធានសេដ្ឋកិច្ច គឺជាវត្ថុទាំងឡាយដែលប្រើប្រាស់ក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីផលិតទំនិញនិងសេវាធានា ដូចជាធនធានធម្មជាតិ (ដី ដី សត្វ រុក្ខជាតិ ទឹក ខ្យល់) និងសេវាសម្អាតសំណល់ ឬជាតិពុលដែលមាននៅក្នុងធម្មជាតិ និងសង្គម ។

១៥-ការខ្វះទឹកស្អាត និងការខ្វះបង្គន់អនាម័យនៅតាមសាលារៀន ផ្តល់ផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះ ចំពោះសិស្ស?

📖:ដូចជា៖ +កង្វះទឹកស្អាតប៉ះពាល់

-ប៉ះពាល់សុខភាព

-ជម្ងឺរាគ្សស អាសន្នរោគ

-ជម្ងឺគ្រុនចាញ់

-ជម្ងឺឆ្លងផ្សេងៗ

+កង្វះបង្គន់អនាម័យ

-ប៉ះពាល់បរិស្ថាន

-ជម្ងឺឆ្លងផ្សេងៗ

-ប៉ះពាល់ដល់សុខភាព ។

១៦-តើទារកដែលកើតនៅសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មានអាយុប៉ុន្មានហើយ នៅឆ្នាំ២០០៧នេះ? តើអ្វីដែលហៅថាជម្ងឺពិសអាចម៍កុក?

📖:មានអាយុពី ២៩ ទៅ៣០ឆ្នាំ។ ជម្ងឺពិសអាចម៍កុក គឺជាជម្ងឺខ្វះជីវជាតិ (ខ្វះចំណីអាហារ) ។

១៧-តើមានមូលហេតុសំខាន់អ្វីខ្លះ ដែលនាំឱ្យសិស្សស្រ្តីនៅកម្ពុជា មិនអាចសម្រេចការសិក្សាដល់ទីបញ្ចប់បាន?

📖:មូលហេតុមានដូចជា៖ -កង្វះសន្តិសុខ និងសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន

- បញ្ហាភ្លេងជីវភាព -បន្ទុកការងារច្រើន -ទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណី
- សាលារៀនស្ថិតនៅឆ្ងាយពីផ្ទះ -សាលារៀនមិនគ្រប់កម្រិតថ្នាក់។

១៨-តើការខ្វះលទ្ធភាពទទួលបានការប្រើប្រាស់ទឹកស្អាត និងបង្គន់អនាម័យ របស់ប្រជាជនកម្ពុជាបណ្តាលមកពីមូលហេតុអ្វីខ្លះ? បញ្ហានេះនាំឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងណាខ្លះដល់សុខភាពសាធារណៈ?

📖 ៖ +បណ្តាលមកពី៖

- បញ្ហាជីវភាព (សេដ្ឋកិច្ច ភាពក្រីក្រ) -ខ្វះការយល់ដឹងពីបញ្ហាអនាម័យ
- ប្រព័ន្ធបណ្តាញទឹកស្អាតចាស់ៗ ទ្រុឌទ្រោម ដំណើរការមិនល្អ។

+ផលប៉ះពាល់ដល់សុខភាពសាធារណៈមានដូចជា៖

- មានជម្ងឺឆ្លងផ្សេងៗ ដូចជាវាគូស អាសន្នរោគ...
- ធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់កង្វះទឹក (លើដី និងក្នុងដី)
- កង្វះបរិយាកាស (ក្លិនស្អុយ) ។

១៩-តាមស្ថិតិសង្គមកិច្ចនៅកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៦ វិស័យកសិកម្មផ្តល់ការងារបាន ៧៨,២% នៃប្រជាជនសកម្ម វិស័យឧស្សាហកម្ម ៤,៧% និងសេវាកម្ម ១៧,១%។ ក)តើភាគរយនៃប្រជាជនសកម្មក្នុងផ្នែកទី១ ទី២ និងទី៣នៃសេដ្ឋកិច្ចនីមួយៗ មានប៉ុន្មាន?

ខ)តាមរយៈទិន្នន័យព័ត៌មានខាងលើ តើប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសអភិវឌ្ឍ ឬកំពុងអភិវឌ្ឍ ចូរបញ្ជាក់។

📖 ៖ ក)មាន៖ ផ្នែកទី១៖ ៧៨,២%, ផ្នែកទី២៖ ៤,៧% និងផ្នែកទី៣៖ ១៧,១%។

ខ)ពន្យល់៖ ប្រទេសអភិវឌ្ឍកាលណា ផ្នែកទី២ និងផ្នែកទី៣ខ្ពស់។ ប្រទេសកម្ពុជាផ្នែកទីមួយខ្ពស់ ផ្នែកទី២ទាប (៤,៧%) ដូចនេះជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ។ ដើម្បីឱ្យប្រទេសកម្ពុជា ក្លាយទៅជាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ គេត្រូវពង្រីកផ្នែកទី២ (ឧស្សាហកម្ម) និងផ្នែកទី៣ (សេវាកម្ម) នៅពេលឧស្សាហកម្មរីកចម្រើន ឧស្សាហកម្មស្រូបយកកម្លាំងពលកម្ម ពីកសិកម្ម ភាគរយកសិកម្មចុះភាគរយ ឧស្សាហកម្មឡើង។ ជាមួយគ្នានេះ យន្តកម្ម កសិកម្ម ចូលទៅជំនួសកសិកម្មប្រពៃណី។

២០-បណ្តាញគមនាគមន៍ដឹកចម្រើន ជាមូលដ្ឋានក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម និងទេសចរណ៍ ។

ចូរពន្យល់ដោយលើកឧទាហរណ៍មកបញ្ជាក់ ចំពោះវិស័យនីមួយៗនៅកម្ពុជា ។

📖 ៖ វិស័យគមនាគមន៍ កម្ពុជាមានផ្លូវថ្នល់ (ផ្លូវជាតិ) ផ្លូវខេត្ត ផ្លូវក្រុង ផ្លូវដែក (២ខ្សែ=៦៥១គម) ផ្លូវទឹក (ទន្លេមេគង្គ និងដៃសមុទ្រ ផ្លូវអាកាស (អាកាសយាន- ដ្ឋានអន្តរជាតិពោធិចិនតុង (ភ្នំពេញ) និងខេត្តនានា) ។

គមនាគមន៍ដឹកចម្រើន ជួយសម្រួលដល់ការដឹកជញ្ជូនភ្ញៀវទេសចរណ៍ ផលិតផលកសិកម្ម និងឧស្សាហកម្ម វត្ថុធាតុដើម ទំនិញនាំចេញនាំចូលរបស់ទាន់ពេលវេលា ចំណាយសោហ៊ុយតិច និងប្រកបដោយជាសុវត្ថិភាព សុវត្ថិភាព។ ដូចនេះវិស័យទាំង៤ សុទ្ធតែពឹងផ្អែក លើការដឹកជញ្ជូន តាមបណ្តាញគមនាគមន៍ទាំងអស់ ។

- ឧទាហរណ៍ ៖
- គមនាគមន៍ អភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្ម
 - គមនាគមន៍ អភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម
 - គមនាគមន៍ អភិវឌ្ឍន៍វិស័យពាណិជ្ជកម្ម
 - គមនាគមន៍ អភិវឌ្ឍន៍វិស័យទេសចរណ៍ ។

២២-តាមឯកសាររបស់អង្គការអភិវឌ្ឍន៍ប្រជាជន នៃអង្គការសហប្រជាជាតិឆ្នាំ ១៩៩៧ កុមារកម្ពុជាដ៏ច្រើន បម្រើក្នុងការងារ (២៩,៣%នៅជនបទ ១១,៣%នៅទីក្រុង) និងធ្វើជាស្រ្តីពេស្យា អនីតិជន (៥៣%) ។

តើអ្នកយល់យ៉ាងដូចម្តេចចំពោះបញ្ហាខាងលើនេះ ?

- 📖 ៖ ខ្ញុំយល់ថា ៖
- កុមារជាទំពាំងស្នងឬស្បី
 - កុមារជាកម្លាំងប្រទេសជាតិទៅថ្ងៃអនាគត
 - កុមារធ្វើជាស្រ្តីពេស្យា ខូចសុខភាព មិនបានចូលរៀន អនាគតជាម្តាយមិនល្អ
 - កុមារបម្រើការងារសង្គម បាក់កម្លាំង មិនបានចូលរៀន នាំឱ្យខ្វះធនធានមនុស្ស

-រដ្ឋាភិបាលត្រូវមានវិធានការទប់ស្កាត់ឱ្យខានតែបាន ព្រោះប្រឆាំងនឹងសិទ្ធិកុមារ ។

២៣-តើការដាំដុះដោយប្រើដីគីមី និងការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើមានការប៉ះពាល់ដល់ មច្ចជាតិយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ?

- 📖 ៖ ដូចជា ៖ +ការប្រើដីគីមីប៉ះពាល់ដូចជា
- ជាតិគីមីហូរចូលទៅក្នុងផ្លូវទឹក ខូចបរិស្ថានទឹក
 - វិនាសបាត់បង់ពពួកមច្ចជាតិ (មិនបន្តពូជបាន)
- +ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើប៉ះពាល់ដូចជា
- បាត់បង់ជម្រកត្រីពង កូន និងចំណីរបស់មច្ចជាតិ
 - បង្កភាពរាំងស្ងួត (កំណើនសីតុណ្ហភាព)
 - បឹង, ស្ទឹង, ទន្លេ កាន់តែរាក់ (ដោយសំណឹកដី) ។

២៤-តើការប្រើប្រាស់អុស និងប្រភពថាមពលជីវម៉ាសឯទៀត ផ្តល់ផលវិបាកយ៉ាងណាខ្លះ ដល់បរិស្ថាន ?

- 📖 ៖ ផ្តល់ផលវិបាកយ៉ាងគឺ ៖
- ការហិនហោច ការបាត់បង់ព្រៃឈើ ដែលបណ្តាលមកពីការកាប់ព្រៃឈើ
 - ការបំពុលលំនៅស្ថាន ដែលបណ្តាលមកពីការដុតជីវម៉ាស ដើម្បីចម្អិនអាហារ ។

២៥-បច្ចុប្បន្ននៅកម្ពុជា គេសង្កេតឃើញអត្រាបោះបង់ការសិក្សាសិស្សនៅមធ្យមសិក្សាមានកម្រិតខ្ពស់ ពិសេសនៅតាមជនបទ ។ បញ្ជាក់ពីមូលហេតុ នៃអត្រាបោះបង់ការសិក្សាដ៏ខ្ពស់នេះ ។

- 📖 ៖ មូលហេតុមាន ៖ -ជីវភាពគ្រួសារក្រីក្រ មិនអាចបន្តការសិក្សាបាន
- ចូលធ្វើការ ឬប្រកបការងារផ្សេងទៀត ដើម្បីឧបត្ថម្ភជីវភាពគ្រួសារ
 - សាលារៀននៅឆ្ងាយពីផ្ទះ ខ្វះមធ្យោបាយទៅមកសាលារៀន ខ្វះគោលដៅ
 - ខ្វះគោលដៅក្នុងការសិក្សា និងពិបាករកការងារធ្វើ ក្រោយបញ្ចប់ការសិក្សា
 - សេពគ្រឿងស្រវឹង គ្រឿងញៀន ដើរចោលការសិក្សា ។

២៦-តាមរបាយការវិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ឆ្នាំ១៩៩៨ បង្ហាញថា ជនពេញវ័យក្នុងខេត្តមណ្ឌលគិរី មានអត្រាអនក្ខរភាពទាប គឺ១៦,៣% ទៅ២៦,៤% ឯជនពេញវ័យនៅ

ក្រុងភ្នំពេញមានអត្រាអនក្ខរភាពខ្ពស់ គឺរហូតដល់៨២,១% ។

ក) ចូរបញ្ជាក់ពីមូលហេតុដែលនាំឱ្យមានវិសមភាពនៃអនក្ខរភាពរវាងខេត្តក្រុង ទាំងនេះ ។

ខ) តើអនក្ខរភាពផ្តល់ផលវិបាកយ៉ាងណា ដល់សង្គមសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។

📖 ៖ ក) ព្រោះ ៖ -ជនពេញវ័យសព្វថ្ងៃជាមនុស្សដែលកើតពីឆ្នាំ១៩៨០ឡើង ។ ខេត្ត មណ្ឌលគីរីជាខេត្តទទួលរងសង្គ្រាមអស់ជាច្រើនឆ្នាំ ធ្វើឱ្យសាលារៀនត្រូវបិទទ្វារ ។

-ជាខេត្តពុំសូវមានការលូតលាស់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច

-ប្រជាជនភាគច្រើនជាជនជាតិ មានជីវភាពក្រីក្រពុំសូវយកចិត្តទុកដាក់លើការ រៀនសូត្ររបស់កូន ព្រោះពួកគេរស់នៅតាមរបៀបអ្នកព្រៃភ្នំ

-ពុំសូវសម្បូរសាលារៀន និងគ្រូ

-សាលារៀននៅឆ្ងាយពីផ្ទះ ខ្វះមធ្យោបាយទៅកាន់សាលារៀន ។

ខ) ផលវិបាកនៃអនក្ខរភាពចំពោះសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច ៖

អនក្ខរភាពធ្វើឱ្យសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចចេញមិនផុតពីភាពអន់ថយឡើយ ព្រោះ អនក្ខរភាព → សង្គមជួបការលំបាក → ខ្វះធនធានមនុស្ស → ខ្វះអ្នកបច្ចេកទេស → ខ្វះ កម្លាំង និងសេវាកម្ម សេដ្ឋកិច្ចអន់ថយ ។

២៧-ហេតុអ្វីបានជាកុមារនៅកម្ពុជា ជនបទដាច់ស្រយាលមានអត្រាបោះបង់ការ សិក្សា ក្នុងចំនួនដ៏ច្រើនលើសលប់ ? តើគេត្រូវដោះស្រាយបញ្ហានេះដោយវិធីណា ?

📖 ៖ ព្រោះ ៖ -តំបន់ដាច់ស្រយាលសេដ្ឋកិច្ចពុំមានការលូតលាស់

-ប្រជាជននៅតំបន់នោះមានជីវភាពក្រីក្រ

-សិស្សមួយចំនួនឈប់រៀនដើម្បីជួយការងារឪពុកម្តាយ

-តំបន់នោះ ពុំសូវសំបូរសាលារៀន ហើយសាលារៀនខ្លះមិនសូវគ្រប់កំរិតថ្នាក់

-សាលារៀនមួយចំនួននៅឆ្ងាយពីផ្ទះ ។

វិធានការដោះស្រាយ ៖

- ត្រូវអភិវឌ្ឍន៍តំបន់ដាច់ស្រយាលឱ្យមានការរីកចម្រើន

- ជួយកសាងសាលារៀនឱ្យបានច្រើន និងគ្រប់កំរិតថ្នាក់

-ជួយឧបត្ថម្ភសសិស្សត្រីក្រ (ថវិកា សំភារៈសិក្សា អាហារូបករណ៍ដល់សិស្សត្រីក្រ)

-បំផុសឱ្យកម្លាយសិស្សឱ្យនាំកូនទៅសាលា ។

២៨-តើប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់បានឆ្លងផុតពីអនក្ខរភាពហើយឬនៅ ? ព្រោះអ្វី ?

📖 ៖ ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់ ពុំទាន់ឆ្លងផុតពីអនក្ខរភាពនៅឡើយទេ ព្រោះ ៖

- មិនទាន់បានចូលរៀនតាំងពីបឋមសិក្សា
- បោះបង់ចោលការសិក្សានាំមកនូវគ្រោះភ្លេចអក្សរ
- មិនបានចូលរៀនខាងផ្នែកអនក្ខរកម្ម
- ការងារអក្ខរកម្មតាមភូមិយុំមានដំនើរការមិនល្អ
- ជីវភាពប្រជាជនជួបការលំបាក
- សាលារៀនស្ថិតនៅឆ្ងាយពីផ្ទះ និងខ្វះមធ្យោបាយទៅមកសាលារៀន
- កុមារនៅជួយការងារផ្ទះ ជាពិសេសកុមារី ។

២៩-ក្នុងទិវាពិភពលោកប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងជំងឺអេដស៍នៅថ្ងៃទី២៩ វិច្ឆិកា ២០០៤ អង្គការទស្សនៈពិភពលោកបានលើកបង្ហាញជាសាធារណៈថា កម្ពុជាជាប្រទេសមួយដែលជួបប្រទះនឹងការចម្លងជំងឺអេដស៍ខ្លាំងជាងគេនៅអាស៊ី។ ចូរបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃអត្រាជំងឺខ្ពស់ក្នុងការចម្លងជំងឺនេះ ។

📖 ៖ គឺ ៖ - ភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន - ភាពឆោតល្ងង់ ភាពអវិជ្ជា
 - ទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណី សង្គម - សេពគ្រឿងស្រវឹង និងគ្រឿងញៀន
 - រួមភេទមិនប្រើស្រោមអនាម័យ ។

៣០-តើភ្នាក់ងារបំផ្លាញកំលាំងពលកម្មនៅកម្ពុជាយើងបច្ចុប្បន្ននេះមានអ្វីខ្លះ ?

📖 ៖ មាន ៖ - កង្វះអាហារ - មីន - អេដស៍ - របេង - គ្រុនចាញ់ ។

៣១-វិស័យទេសចរណ៍ជាប្រភពចំនូលថវិកាជាតិដ៏ធំមួយ ។

ក) នៅកម្ពុជា តើមានភោគទ្រព្យទេសចរណ៍អ្វីខ្លះ ?

ខ) តើវិស័យទេសចរណ៍មានសារៈប្រយោជន៍អ្វីខ្លះចំពោះសង្គមកម្ពុជា ?

📖 ៖ ក) ភោគទ្រព្យទេសចរណ៍មាន ភោគទ្រព្យទេសចរណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងវប្បធម៌ ។

ខ) វិស័យទេសចរណ៍មានសារៈប្រយោជន៍ចំពោះសង្គមកម្ពុជា ៖

- ផ្តល់ថវិកាជាតិមួយដ៏ធំ
- ផ្តល់ការងារដល់ប្រជាជន ។

៣២- ដើម្បីជៀសវាងគ្រោះថ្នាក់ដោយសារមីន តើអង្គការCMAC ធ្វើដូចម្តេច ?

📖 ៖ ដូចជា ៖ - បោសសំអាតមីន ដាក់ផ្លាកសញ្ញាសំគាល់មានមីន

- ហាមប្រជាពលរដ្ឋ កុំឱ្យដោះមីនដោយខ្លួនឯង
- ហាមប្រជាពលរដ្ឋ កុំឱ្យបំផ្លាញសញ្ញាសំគាល់មីន
- ផ្សព្វផ្សាយការយល់ដឹងពីមីន និងយុទ្ធភ័ណ្ឌមិនទាន់ផ្ទុះ ដល់ប្រជាពលរដ្ឋនៅ

តាមសហគមន៍ ឬតាមវិទ្យុ ទូរទស្សន៍... ។

៣៣- កំនត់ន័យរបស់ពាក្យ “អភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស” ចូរអធិប្បាយពន្យល់ (យ៉ាងច្រើន ១០ បន្ទាត់) ។

📖 ៖ អភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស មានន័យថា លទ្ធភាពអាចរស់នៅបានយូរអង្វែង ប្រកបដោយសុខភាពល្អ ទទួលបានការអប់រំ និងលទ្ធភាពទទួលបានធនធានចាំបាច់សំរាប់ការរស់នៅសមរម្យ ។ អភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស “សំរេចបានក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌចាំបាច់បី” ៖

- ស្ថានភាពសុខភាព៖ ប្រជាជនមានការកក់ក្តៅជាបង្អួចទៅលើផ្នែកសុខាភិបាលសាធារណៈ

- ស្ថានភាពអប់រំ៖ ប្រជាជនទទួលបានលទ្ធភាពក្នុងការអប់រំ អត្រាចូលរៀននៅបឋមសិក្សា មធ្យមសិក្សា និងឧត្តមសិក្សា

- បំរើបំរាស់សេវាមូលដ្ឋាន៖ ក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាជន លទ្ធភាពប្រើប្រាស់សេវាសង្គម (មន្ទីរពេទ្យ សាលារៀន.....) សេវាមូលដ្ឋាន (ទឹក អនាម័យ វត្ថុសម្រាប់ដុត) ។

៣៤- ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ ឆាប់ទទួលការឆ្លងជម្ងឺគ្រុនចាញ់ជាងមនុស្សធម្មតា ។ តើជម្ងឺនេះបង្កផលប៉ះពាល់ យ៉ាងណាខ្លះ ដល់ស្ត្រីជាម្តាយកំពុងពេទ្យពោះ និងដល់ទារកដែលកើតមក ?

📖 ៖ ដូចជា ៖ - ជម្ងឺនេះធ្វើឱ្យអ្នកជម្ងឺស្លេកស្លាំង អាចបណ្តាលឱ្យរលូតកូន កូនកើតមិនគ្រប់ខែ ឬស្លាប់ក្នុងពោះម្តាយ

-ពេលកើតពីម្តាយដែលមានជម្ងឺគ្រុនចាញ់ ទារកមានមាឌល្អិតកម្លាំងខ្សោយ ហើយនឹងងាយទទួលរងជម្ងឺផ្សេងៗទៀត។

៣៥-តើវិស័យទេសចរណ៍ស្ថិតក្នុងផ្នែកប៉ុន្មាននៃសេដ្ឋកិច្ច? ចូរប្រៀបរាប់អំពីសម្បត្តិវប្បធម៌កម្ពុជា ដែលសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍វិស័យទេសចរណ៍។

📖 ៖ វិស័យទេសចរណ៍ស្ថិតក្នុងសេវាកម្ម ដូចនេះនៅក្នុងផ្នែកទី៣ នៃសេដ្ឋកិច្ច។ សម្បត្តិវប្បធម៌ សម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍វិស័យទេសចរណ៍មាន៖

- ប្រាសាទបុរាណ៖ អង្គរវត្ត បាយ័ន
- សារមន្ទីរផ្សេងៗ៖ សារមន្ទីរជាតិទួលស្លែង
- សិល្បៈ ទស្សនីយភាព សិល្បៈតាមមហោស្រព
- ទំនៀមទំលាប់តាមមូលដ្ឋាន ភូមិ, ឃុំ, ស្រុក, ខេត្ត
- វត្តអារាម, ព្រះពុទ្ធសាសនា។

៣៦-ចូរប្រៀបរាប់បំណាស់លំនៅនៅក្នុងស្រុកសំខាន់ៗ នៅកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៧០ ដល់ ១៩៨៩។

📖 ៖ -ពីឆ្នាំ១៩៧០ ដល់១៩៧៥៖ ចលនាបំណាស់លំនៅពីជនបទ មកកាន់ទីប្រជុំជន ទីក្រុង ពីតំបន់អសន្តិសុខ មកកាន់កន្លែងមានសុវត្ថិភាព គេចពីការវាយប្រយុទ្ធគ្នា។

-ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៩៖ ការជន្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំឱ្យចេញ ពីទីក្រុង ទីប្រជុំជនទៅបង្កបង្កើនផល នៅជនបទទូទាំងប្រទេស

-ពីឆ្នាំ១៩៧៩ ដល់១៩៨៩៖ ចលនាបំណាស់លំនៅទូទាំងប្រទេស ឆ្ពោះទៅស្រុកកំណើត ដើម្បីជួបជុំគ្រួសារដែលព្រាត់ប្រាស់គ្នា ក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

៣៧-ក) នៅឆ្នាំ២០០០

-សហរដ្ឋអាមេរិច មានប្រជាជន ២៨៣,២លាននាក់ មានផ្ទៃដី ៩ ៣៦៨ ១២៣គម^២

-ប្រទេសកម្ពុជា មានប្រជាជន ១៣លាននាក់ មានផ្ទៃដី ១៨១ ០៣៥គម^២

-ប្រទេសជប៉ុន មានប្រជាជនចំនួន ១២៦លាននាក់ មានផ្ទៃដី ៣៧៧ ៨២៩គម^២។

ចូរគណនាដង់ស៊ីតេប្រជាជនរបស់ប្រទេសនីមួយៗ។

ខ) ប្រទេសកម្ពុជាមានអត្រាកំណើនប្រជាជន ២,១%។ ឯសហរដ្ឋអាមេរិចមានអត្រា

ជាតិប្រមាណ ១៦% និងអត្រាមរណ ៨,៨%។ ចូរប្រៀបធៀបអត្រាកំណើនប្រជាជនប្រទេសទាំងពីរ។

📖 ៖ក) គណនាដង់ស៊ីតេប្រជាជននៃប្រទេសនីមួយៗ នៅឆ្នាំ២០០០

-ដង់ស៊ីតេប្រជាជនសហរដ្ឋអាមេរិច ៖

$$\frac{283200000}{9368123} = \boxed{30,22 \text{ នាក់/គម}^2 \text{ ឬ } 30 \text{ នាក់/គម}^2 \text{ ឬ } 31 \text{ នាក់/គម}^2}$$

-ដង់ស៊ីតេប្រជាជនកម្ពុជា ៖

$$\frac{13000000}{181035} = \boxed{71,80 \text{ នាក់/គម}^2 \text{ ឬ } 72 \text{ នាក់/គម}^2}$$

-ដង់ស៊ីតេប្រជាជនជប៉ុន ៖

$$\frac{126000000}{377829} = \boxed{333,48 \text{ នាក់/គម}^2 \text{ ឬ } 334 \text{ នាក់/គម}^2}$$

ខ) ប្រៀបធៀបអត្រាកំណើនប្រជាជនកម្ពុជា និងសហរដ្ឋអាមេរិច ៖

$$16\% - 8,8\% = \boxed{7,2\% \text{ ឬ } 0,72\%}$$

ដូចនេះ អត្រាកំណើនប្រជាជនកម្ពុជាខ្ពស់ជាងអត្រាកំណើនប្រជាជនសហរដ្ឋអាមេរិច។

៣៨-ក) តើកំណើនប្រជាជនកម្ពុជា ជះឥទ្ធិពលទៅលើការបាត់បង់ជម្រកត្រី ដូចម្តេចខ្លះ?

ខ) តើគេត្រូវធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីរក្សានូវតុល្យភាពរវាងកំណើនប្រជាជន និងបរិមាណត្រី?

📖 ៖ក) កំណើនប្រជាជនកម្ពុជា បានជះឥទ្ធិពលទៅលើការបាត់បង់ជម្រកត្រីដូចជា ៖

- ការកាប់បំផ្លាញព្រៃលិចទឹក
- តម្រូវការយកដីដាំដុះ
- តម្រូវការសំណង់លំនៅស្ថាន។

ខ) ដើម្បីរក្សាបាននូវតុល្យភាព រវាងកំណើនប្រជាជន និងបរិមាណត្រី យើងត្រូវ ៖

- ទប់ស្កាត់កំណើនប្រជាជន
- ហាមកាប់ព្រៃលិចទឹក និងខិតខំដាំឡើងវិញ
- បំផុសប្រជាជនឱ្យចិញ្ចឹមត្រីបន្ថែម
- ហាមនេសាទខុសច្បាប់។

៣៩-បច្ចុប្បន្ន នៅប្រទេសកម្ពុជាកំណើននគរោបនីយកម្ម ជាបញ្ហាចំបងមួយ។ តើកំណើននគរោបនីយកម្មនេះ នាំឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថានយ៉ាងណាខ្លះ?

📖 ៖ ដូចជា -កង្វះខ្យល់ -ការទប់ទប់នឹងសំឡេង -បាត់បង់ព្រៃឈើ
-កាកសំណល់រាវ និងប្រព័ន្ធលូទឹកស្អុយ -បាត់បង់ជីកសិកម្ម ។

៤០- គេថាសហរដ្ឋអាមេរិច ជាជង្រុកនៃផែនដី ។ ហេតុអ្វីបានជាគេថាដូចនេះ ?

📖 ៖ ព្រោះ ៖ -ប្រទេសមូលធននិយមធំជាងគេលើពិភពលោក
-ប្រទេសអ្នកមានជាងគេលើផែនដី -មានគ្រប់ជាតិសាសន៍
-ប្រទេសប្រជាធិបតេយ្យធំជាងគេលើពិភពលោក
-តម្លៃពលកម្មខ្ពស់ជាងគេ ។

៤១-ហេតុអ្វីបានជាជនជាតិអាមេរិច ចូលចិត្តរស់នៅតំបន់ខ្សែក្រវ៉ាត់ព្រះអាទិត្យ ?

📖 ៖ ព្រោះ ៖ -ជាតំបន់សេដ្ឋកិច្ចរស់រវើក -តំបន់ដែលសម្បូរដំណាំគ្រប់ប្រភេទ
-សម្បូរជនចំណូលស្រុកពីទ្វីបអាស៊ី -តំបន់សម្បូរកម្ដៅ ងាយស្រួលរស់នៅ
-តំបន់រីកចម្រើនផ្នែកឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្ម -តម្លៃពលកម្មថោកៗ ។

៤២-ហេតុអ្វីបានជាគេទុកសហរដ្ឋអាមេរិច ជាប្រទេសមូលធនធំជាងគេលើពិភពលោក ?

📖 ៖ ព្រោះ ៖ -សម្បូរអ្នកមាន (មហាសេដ្ឋី) ច្រើនជាងគេក្នុងពិភពលោក
-សម្បូរមូលធន ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចជាងគេ សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ
-សម្បូរសហគ្រាសធំៗជាងគេ ក្នុងពិភពលោក កម្មសិទ្ធិឯកជន
-សម្បូរសម្បត្តិធម្មជាតិច្រើនជាងគេលើពិភពលោក ។

៤៣-តើសេដ្ឋកិច្ចមូលធននិយម សហរដ្ឋអាមេរិចមានលក្ខណៈដូចម្តេច ?

📖 ៖ ដូចជា ៖ -ប្រមូលផ្តុំនូវមូលធននិយម -ប្រមូលផ្តុំនូវវត្ថុធាតុដើម
-ប្រមូលផ្តុំនូវអ្នកឯកទេស, វិស្វករ, កម្មករជំនាញ
-ប្រមូលផ្តុំនូវសហគ្រាសឧស្សាហកម្ម -មហាផលិតកម្ម
-កម្មសិទ្ធិឯកជន -ប្រកួតប្រជែងលើទីផ្សារសេរី និងអន្តរជាតិ
-បណ្តុះដោយសេរី និងបណ្តាក់ទុនវិនិយោគ ។

៤៤-គេថា សហរដ្ឋអាមេរិច ជាប្រជាធិបតេយ្យធំជាងគេលើពិភពលោក ។ ចូរបកស្រាយ ។

📖 ៖ប្រជាធិបតេយ្យ មានន័យថាប្រជាពលរដ្ឋជាធំ

- ប្រជាពលរដ្ឋ មានសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង, បញ្ចេញមតិ, ការធ្វើដំណើរដោយសេរី
- សិទ្ធិសារព័ត៌មាន សិទ្ធិធ្វើបាតុកម្ម កូដកម្ម
- សិទ្ធិជ្រើសរើសអ្នកដឹកនាំប្រទេស (ប្រធានាធិបតី) ព្រឹទ្ធសភា តំណាងរាស្ត្រ
- សិទ្ធិលើជំនឿសាសនាផ្សេងៗ
- តុលាការឯករាជ្យ មិនរណបអង្គការណាមួយឡើយ
- ប្រជាពលរដ្ឋសហរដ្ឋអាមេរិច រួមទាំងប្រធានាធិបតីផង ស្ថិតនៅក្រោមអំណាច

រដ្ឋ ។

៤៥-ដូចម្តេចដែលហៅថា រដ្ឋសហព័ន្ធ ?

📖 ៖រដ្ឋសហព័ន្ធ គឺជារដ្ឋជាច្រើនរួបរួមគ្នា បង្កើតជាប្រទេសមួយ គឺសហរដ្ឋអាមេរិច ។
មានកំណើតពូជសាសន៍ជាច្រើនប្លែកពីគ្នា ។

៤៦-តើមានលក្ខខណ្ឌណាខ្លះ ធ្វើឱ្យសហរដ្ឋអាមេរិច ក្លាយជាប្រទេសមហាសេដ្ឋី ឬ
មហាអំណាចខាងបណ្តាញដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ពិភពលោក ?

📖 ៖លក្ខខណ្ឌដូចជា ៖

- ភាពធំធេងនៃផ្ទៃដី ៩ ៣៦៣ ១២៣គម^២ (លេខ៣ លើពិភពលោក) មានប្រវែង
បណ្តោយពីលិចទៅកើត ៤៥០០គម មានប្រវែងទទឹងពីជើងទៅត្បូង ២៥០០ គម
- ភាពសម្បូរបែប នៃធនធានធម្មជាតិ
- ភាពល្អប្រសើរ នៃទីតាំងភូមិសាស្ត្រមានមហាសមុទ្រ២ អមសងខាង ។

៤៧-កត្តាអ្វី បានជាប្រជាជនអាមេរិចចូលចិត្តចល័ត (ការដើរសេរី) ម្ល៉េះ ?

📖 ៖ព្រោះ ៖ -ភាពធំធេងនៃផ្ទៃដី -ភាពប៉ាត់ប៉ាយនៃប្រជាជន

- ភាពសម្បូរបែបនៃភោគទ្រព្យធម្មជាតិ
- ភាពបណ្តូរផលិតផលក្នុងសេដ្ឋកិច្ចមួយ ដែលមានឧស្សាហកម្មលូតលាស់
- ភាពសម្បូរបែបនៃប្រព័ន្ធគមនាគមន៍
- ភាពរីកចម្រើនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងឧស្សាហកម្ម នៃតំបន់ខ្សែក្រវ៉ាត់ព្រះអាទិត្យ ។

៤៨-តើមានរដ្ឋណាខ្លះ ? តំបន់ណាខ្លះ ? ស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ខ្សែក្រវ៉ាត់ព្រះអាទិត្យ ឬ

តំបន់វង្សព្រះអាទិត្យ ?

📖 ៖មានរដ្ឋតិចសាស់ ១៧លាននាក់, រដ្ឋផ្លូរីត ១៣លាននាក់, រដ្ឋកាលីផ័នី ៣០លាននាក់ ជាតំបន់ទំនាញព្រះអាទិត្យ (សម្បូរពន្លឺ និងកម្ដៅ)។ មានតំបន់ខាងត្បូង និងតំបន់ខាងលិច ជាតំបន់សម្បូរកម្ដៅប្រហាក់ប្រហែលអាកាសធាតុប្រទេសយើងដែរ ជាអាកាសធាតុក្បែរត្រូពិច ។

៤៩-ដូចម្ដេចដែលហៅថា តំបន់ខ្សែក្រវ៉ាត់ព្រះអាទិត្យ ?

📖 ៖តំបន់ខ្សែក្រវ៉ាត់ព្រះអាទិត្យ គឺជាតំបន់ដែលសម្បូរពន្លឺ កម្ដៅព្រះអាទិត្យ (ទំនាញអាកាសធាតុ គួរឱ្យស្រួលរស់នៅ) មានតំបន់ខាងលិច និងខាងត្បូង ដូចជារដ្ឋកាលីផ័នី តិចសាស់ និងផ្លូរីត ។

៥០-តើមានកត្តាណាខ្លះ បានជាតំបន់នេះគេហៅថា "តំបន់ខ្សែក្រវ៉ាត់ព្រះអាទិត្យ" ?

📖 ៖ដូចជា ៖-តំបន់ចំណូលស្រុកយ៉ាងច្រើនមកពីទ្វីបអាស៊ី មានរដ្ឋកាលីផ័នី រដ្ឋផ្លូរីត និងតិចសាស់ មានគុយបា, ពួកអ៊ីសាស៊ីច...

-តំបន់រីកចម្រើនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងឧស្សាហកម្ម សេវាកម្មប្រកបដោយបច្ចេកទេសខ្ពស់

-ជាតំបន់មានសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម រីកចម្រើនរស់រវើក ។

៥១-រដ្ឋនីមួយៗ នៃសហព័ន្ធអាមេរិចមានអំណាចអ្វីខ្លះ ដើម្បីគ្រប់គ្រង? ប្រធានាធិបតីមានអាណត្តិប៉ុន្មានឆ្នាំ? ហើយអាចឈរឈ្មោះបានប៉ុន្មានដង?

📖 ៖មានអំណាច៣ គឺ

-អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ -អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ -អំណាចតុលាការ ។

ប្រធានាធិបតីអាមេរិចមានអាណត្តិ៤ឆ្នាំ ហើយអាចឈរឈ្មោះបាន២ដង ។

៥២-តើរដ្ឋសហព័ន្ធធ្វើអន្តរាគមន៍ ទៅលើផ្នែកណាខ្លះ ?

📖 ៖ទៅលើផ្នែកដូចជា ៖ -ដំណឹកជញ្ជូនថាមពល -កិច្ចការពារបរិស្ថាន

-ផ្តល់ជំនួយដល់វិស័យកសិកម្ម -ផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដល់ការស្រាវជ្រាវ

-កិច្ចការពារជាតិ កម្លាំងកងទ័ព -គាំទ្រសហគ្រាសឯកជន ។

៥៣-នៅសហរដ្ឋអាមេរិច តំបន់ផ្នែកខាងណា ដែលជាទីតាំងប្រសើរ នៃកំពង់ផែ ? ចូរ

រាប់ឈ្មោះកំពង់ផែសំខាន់ៗនៅសហរដ្ឋអាមេរិច ។

📖 ៖ តំបន់អាគ្នេយ៍ និងឦសាននៃសហរដ្ឋអាមេរិច ជាទីតាំងប្រសើរនៃកំពង់ផែ ។

កំពង់ផែសំខាន់ៗ នៅសហរដ្ឋអាមេរិចមាន ៖ -កំពង់ផែញូយ៉ក

-កំពង់ផែភីឡាដេលភី

-កំពង់ផែបលធីប

-កំពង់ផែស៊ីចីល

-កំពង់ផែសាន់ប្រាន់ស៊ីស្កូ ។

៥៤-តើនៅភាគខាងណានៃសហរដ្ឋអាមេរិច ដែលមានភ្នំសំខាន់ៗ? តើភ្នំទាំងនេះ

ឈ្មោះអ្វី? ភ្នំនេះមានសារៈសំខាន់អ្វីខ្លះ?

📖 ៖ +នៅភាគខាងកើត នៃសហរដ្ឋអាមេរិច មានភ្នំអាប៉ាឡាស ។

ភ្នំនេះមានសារៈសំខាន់ដូចជា

-ជាកន្លែងធារាសាស្ត្រ

-ជាកន្លែងកំណប់ប្រេងកាត

-ជាកន្លែងកំណប់ធូលីថ្ម ។

+នៅភាគខាងលិច នៃសហរដ្ឋអាមេរិច មានភ្នំថ្ម ។

ភ្នំនេះមានសារៈសំខាន់ដូចជា

-ជាកន្លែងប្រភពថាមពល

-ជាកន្លែងទេសចរណ៍

-ជាកន្លែងមានវី ដែលមានតម្លៃជាច្រើន ។

៥៥-តើនៅភាគខាងកើត និងភាគខាងលិចនៃសហរដ្ឋអាមេរិចជាប់នឹងមហាសមុទ្រអ្វី?

📖 ៖ ភាគខាងកើត សហរដ្ឋអាមេរិចជាប់មហាសមុទ្រអាត្លង់ទិច និងភាគខាងលិច ជាប់មហាសមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិក ។

៥៦-តើទីក្រុងសំខាន់នៅសហរដ្ឋអាមេរិចច្រើនស្ថិតនៅតាមតំបន់ណាខ្លះ?

📖 ៖ នៅតាមតំបន់ដូចជា ដងទន្លេ ឆ្នេរសមុទ្រ តំបន់មានផ្លូវដែក តំបន់ដែលមានភោគ ទ្រព្យវៃ ។

៥៧- ផ្នែកឧស្សាហកម្ម តើប្រទេសណាខ្លះ ដែលមានការប្រជែងជាមួយអាមេរិច?

📖 មានដូចជា ៖

-ប្រទេសជប៉ុន -ប្រទេសនៃអឺរ៉ុប -ប្រទេសឧស្សាហកម្មថ្មីនៅអាស៊ី។

៥៨-តើឧស្សាហកម្មប្រពៃណីនៅសហរដ្ឋអាមេរិចមានអ្វីខ្លះ ?

📖 មានដូចជា ៖ -ឧស្សាហកម្មវាយនភ័ណ្ឌ-សំណង់រថយន្ត -សំណង់នាវា។

៥៩-សហរដ្ឋអាមេរិច ជាមហាអំណាចសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក។

ក) តើអ្វីខ្លះជាគ្រឹះនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយសហរដ្ឋអាមេរិច ?

ខ) តើទំនាបកណ្តាលសហរដ្ឋអាមេរិចសម្បូរភោគផលអ្វីខ្លះ ?

📖 ក) គ្រឹះនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយសហរដ្ឋអាមេរិចមាន៤គឺ ៖

-មូលធន -សេរីភាពសហគ្រាស -ប្រជាធិបតេយ្យ -សហព័ន្ធនិយម។

ខ) ភោគផលនៅទំនាបកណ្តាលសហរដ្ឋអាមេរិចមាន ៖

-ភោគផលកសិកម្ម ៖ កប្បាស, ស្រូវ, ក្រូច, ពោត, ស្រូវសាលី, សត្វ។

-ភោគផលធម្មជាតិ ៖ រ៉ែដែក, ធូលីថ្ម, ប្រេងកាត, ឧស្ម័នធម្មជាតិ, វារីអគ្គិសនី។

៦០-តើសេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិចផ្អែកលើគោលការណ៍សំខាន់អ្វីខ្លះ ?

📖 ៖ សហរដ្ឋអាមេរិច ជាប្រទេសមូលធននិយមដ៏សំខាន់មួយ។ មូលធននិយម គឺជាប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច ដែលផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិឯកជន និងគំនិតច្នៃប្រឌិតរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ លើការបង្កើតតម្លៃតាមយន្តការទីផ្សារ លើការស្វែងរកកម្រៃតាមការបោះទុន។ តើសេដ្ឋកិច្ចអាមេរិចផ្អែកលើគោលការណ៍សំខាន់ៗអ្វីខ្លះ ?

គោលការណ៍សំខាន់ៗ នៃសេដ្ឋកិច្ចមាន ៖

-សហគ្រាសសេរី៖ សេរីភាពក្នុងការបង្កើតរោងចក្រ, សហគ្រាស

-ប្រកួតប្រជែងសេរី៖ រោងចក្រសហគ្រាស, អាចប្រកួតប្រជែងសេរីលើផលិតកម្ម ឬសេវាកម្ម

-បណ្តូរសេរី៖ រោងចក្រសហគ្រាស, អាចធ្វើការនាំចេញ ឬនាំចូលបានដោយសេរី ពោលគឺដោយរួចពន្ធ ឬជាប់ពន្ធតិចតួច

-ច្បាប់ទីផ្សារ៖ គឺជាការពង្រីកទីផ្សារ, តម្រូវការគំនិតច្នៃប្រឌិត និងផលិតភាពការងារខ្ពស់ ដើម្បីយកឈ្នះលើគូប្រជែង។

គោលការណ៍ទាំងនេះ ជាលទ្ធផលនៃការអនុវត្តន៍ សេចក្តីប្រកាសឯករាជ្យ ថ្ងៃទី ០៤ កក្កដា ១៩៧៦ ដែលមានចែងអំពីសិទ្ធិ និងសេរីភាព ពោលគឺការគោរពដាច់ខាត ចំពោះបុគ្គលជំនឿលើការងារសង្គម និងសហគមន៍ បង្កើតបានជាមាគ៌ារស់នៅបែប សហរដ្ឋអាមេរិច ។

៦១-ដូចម្តេចដែលហៅថា "ឧស្សាហកម្មបញ្ញា" ចូរពន្យល់ និងបញ្ជាក់ដោយឧទាហរណ៍ក្នុងផលិតកម្មសហរដ្ឋអាមេរិច ។

📖 ៖ ឧស្សាហកម្មបញ្ញា គឺជាឧស្សាហកម្មដែលប្រើដោយបញ្ញា ដោយផ្អែកលើការស្រាវជ្រាវខ្លាំងលើក្រុមហត្ថពលករមានជំនាញខ្ពស់ និងលើបន្សុំទៅលើបន្លាស់ប្តូរថេរ ឆាប់រហ័ស បច្ចេកទេសជឿនលឿនបំផុត ។ ឧទាហរណ៍ ៖

-ផ្នែកគីមីមាន ៖ ប្លាស្ទិច កៅស៊ូ គីមីវ៉ែ គីមីសរីរាង្គ

-សំណង់បរិក្ខារអគ្គិសនី និងអេឡិចត្រូនិច មានម៉ាញ៉េ ទូរទស្សន៍ ម៉ាស៊ីនចាក់ស៊ីឌី ព័ត៌មានវិទ្យា

-សំណង់យន្តហោះ និងយានអវកាស ។

៦២-តើការប្រកួតប្រជែងសំខាន់ ក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម រវាងសហរដ្ឋអាមេរិច និងជប៉ុន កើតមានលើផលិតកម្មអ្វីខ្លះ? ហេតុអ្វីបានជាជប៉ុនអាចដណ្តើមទីផ្សារជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិចបាន ?

📖 ៖ ការប្រកួតប្រជែងសំខាន់ ក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម រវាងសហរដ្ឋអាមេរិច និង ជប៉ុន កើតមានលើផលិតកម្មដូចជា ៖

-ផលិតកម្មរថយន្ត

-ផលិតកម្មគ្រឿងអេឡិចត្រូនិច, ម៉ាញ៉េ, ទូរទស្សន៍, កុំព្យូទ័រ, ម៉ាស៊ីនចាក់ស៊ីឌី ។

ជប៉ុនអាចដណ្តើមទីផ្សារជាមួយ សហរដ្ឋអាមេរិចបាន ព្រោះ ៖

-ផលិតកម្មជប៉ុន មានលក្ខណៈទំនើបកម្មនៃបច្ចេកទេសវិទ្យាថ្មីៗ និងប្រកបដោយសោភ័ណភាព

-ផលិតកម្មបានច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់

-មានតម្លៃថោកជាងផលិតកម្មសហរដ្ឋអាមេរិច

-មានគុណភាពល្អ និងមិនចាញ់ផលិតកម្មសហរដ្ឋអាមេរិច

-ប្រើយុទ្ធសាស្ត្រ បំបែកឧស្សាហកម្មទៅក្រៅប្រទេស មិនពិបាកជញ្ជូនផលិតផលទៅឆ្ងាយ ប្រើវត្ថុធាតុដើមមានតម្លៃថោក និងចំណាយលើកម្លាំងអពលកម្មមានប្រាក់បៀវត្ស

-ពលករជប៉ុនមានស្មារតីប្រកបដោយទេពកោសល្យ និងគំនិតច្នៃប្រឌិតខ្ពស់ ហើយធ្វើការសិក្សាល្អិតល្អន់ពីចិត្តសាស្ត្រ និងចំណង់ចំនូលចិត្តអ្នកប្រើប្រាស់។

៦៣-សហរដ្ឋអាមេរិច និងប្រទេសជប៉ុនប្រកាន់យកសេដ្ឋកិច្ចមូលធននិយមដូចគ្នា តែមូលធននិយមទាំង២ មានចរិកលក្ខណៈពិសេសរបស់ខ្លួន។ ចូរបង្ហាញពីចរិកលក្ខណៈពិសេសៗ នៃរបបសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសនីមួយៗ។

📖 ៖ ទាំងសហរដ្ឋអាមេរិច និងប្រទេសជប៉ុនសុទ្ធសឹងគោរពតាមគោលការណ៍ នៃសេដ្ឋកិច្ចមូលធននិយមទាំងអស់គ្នាពោលគឺ ៖

-កម្មសិទ្ធិឯកជននៃមធ្យោបាយផលិតកម្ម -សហគ្រាសសេរី -ប្រកួតប្រជែងសេរី។

តែក្នុងការអនុវត្ត ប្រទេសនីមួយៗមានចរិកលក្ខណៈពិសេសរៀងៗខ្លួនគឺ ៖

+នៅក្នុងសហគ្រាសធំៗ បង្ហាញពីចរិកលក្ខណៈនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិច ដែលលេបត្របាក់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម បើទោះបីមានសហភាពបង្កើតរបៀបថ្មីក៏ដោយ ក៏គេមិនអាចគេចផុតពីការលេបសហគ្រាសធំៗ ដែលមានធនធានដ៏ធំសំបើមបានឡើយ។

ក្នុងបញ្ហានេះរដ្ឋាភិបាលមិនលូកលាន់ក្នុងរឿងសេដ្ឋកិច្ចឯកជនទេ បើមានលុះត្រាតែប្រទេសជួបវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច។

+នៅប្រទេសជប៉ុនវិញ សហគ្រាសធំៗ មិនលេបសហគ្រាសមធ្យម ឬតូចទេ ទោះបីគេមានសមត្ថភាពលេបត្របាក់ក៏ដោយ។ នេះបញ្ជាក់ពីលក្ខណៈពិសេសរបស់មូលធននិយមជប៉ុន។ គូប្រកួតទាំង២ គឺសហគ្រាសធុនធំ ធុនតូច និងមធ្យម រក្សាភាពប្រកួតប្រជែងគ្នា ជារឿងរហូតបែបនេះគេឱ្យឈ្មោះថា "សេដ្ឋកិច្ចទឹកនិយម"។ នៅប្រទេសជប៉ុនសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ផលិតទំនិញបម្រើសហគ្រាសធុនធំ ហើយសហគ្រាសធុនធំ ជាអ្នកទិញ និងជាធនាគារិក នៃសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម។ កិច្ចសហ

ប្រតិបត្តិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចដ៏ល្អនេះ ធ្វើឱ្យជប៉ុនដណ្តើមបានទីផ្សារក្នុងពិភពលោក ។

ម្យ៉ាងទៀតរដ្ឋាភិបាល (ក្រសួងឧស្សាហកម្ម និងពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស) សហការគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនិងសហគ្រាសទាំងអស់ រួមជាមួយនិងកម្មករជប៉ុន ផង ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច។ គេកម្រឃើញមានបាតុកម្ម ឬកូដកម្មកម្មករណាស់ តែគេប្រទះឃើញកម្មករជប៉ុនធ្វើការលើសម៉ោង ដោយមិនគិតកម្រៃ ។

៦៤-ជប៉ុនជាប្រទេសដែលជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទី២ លើពិភពលោក ខាងផ្នែកផលិតផល នេសាទ។ ចុះហេតុអ្វី បានជាផលិតផលនេសាទរបស់ប្រទេសនេះ មិនអាចបំពេញ តម្រូវការបានគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ប្រជាជនទៅវិញ ?

📖 ៖ ពីព្រោះ ៖

-ជនជាតិជប៉ុន ចូលចិត្តត្រីសមុទ្រជាអាហារ (ចូលចិត្តជាងគេលើពិភពលោក)

-ដែនដីនេសាទចេះតែរួមតូច ។

៦៥-ប្រទេសជប៉ុនស្ថិតនៅភូមិភាគណាដែលពិភពលោក? មានផ្ទៃដីប៉ុន្មាន? ប្រជាជន ឆ្នាំ២០០០ មានប៉ុន្មាន? ចំណាត់ថ្នាក់ទីប៉ុន្មានលើពិភពលោក? ហើយធំជាង ប្រទេសកម្ពុជាប៉ុន្មានដង?

📖 ៖ ប្រទេសជប៉ុនស្ថិតនៅភូមិភាគអាស៊ីបូព៌ មានផ្ទៃដី ៣៧៧ ៨២៩គម^២ ធំជាង ប្រទេសកម្ពុជា ២ដង និងមានប្រជាជន ១២៦លាននាក់ (ឆ្នាំ២០០០) ជាចំណាត់- ថ្នាក់ទី៨ លើពិភពលោកបន្ទាប់ពី ចិន, ឥណ្ឌា, សហរដ្ឋអាមេរិច, ឥណ្ឌូនេស៊ី, ប្រេស៊ីល និងប៉ាគីស្ថាន ។

៦៦-ប្រទេសជប៉ុន ជាប្រទេសមួយដែលរងគ្រោះមហន្តរាយពីបាតុភូតធម្មជាតិជាងគេ លើពិភពលោក។ តើបាតុភូតធម្មជាតិមានអ្វីខ្លះ ?

📖 ៖ បាតុភូតធម្មជាតិមាន ៖ ខ្យល់ព្យុះទីផុង, រញ្ជួយដី និងបន្ទុះភ្នំភ្លើង ។

៦៧-តើអ្វីជាការលំបាក នៃមជ្ឈមណ្ឌលធម្មជាតិនៅប្រទេសជប៉ុន ?

📖 ៖ គឺ ៖ -គ្រោះធម្មជាតិញឹកញាប់ដូចជា រញ្ជួយដី, បន្ទុះភ្នំភ្លើង, ខ្យល់ព្យុះ, បំណាក់ ស្រុតបាតសមុទ្រ រលករញ្ជួយសមុទ្រ

-សម្បូរភ្នំ -ផ្ទៃដីទំនាបតូចចង្អៀត (១៦%) -ខ្សត់ធនធានរ៉ែ ។

៦៨-ធនាគារមនុស្ស ជាកត្តាគន្លឹះនៃសេដ្ឋកិច្ចជប៉ុន។

ក) ចូរកំណត់និយមន័យនៃ "ភាពចំណាស់នៃប្រជាជន"។ ភាពចំណាស់ប្រជាជនជប៉ុន នាំមកនូវអ្វីខ្លះចំពោះសេដ្ឋកិច្ច?

ខ) តើរាជរដ្ឋាភិបាលជប៉ុនបានសាកល្បងដោះស្រាយដោយវិធីណាខ្លះ?

📖 ៖ ធនាគារមនុស្ស ជាកត្តាគន្លឹះនៃសេដ្ឋកិច្ចជប៉ុន គឺជាទម្រង់ប្រជាជនដែលក្នុងនោះ មនុស្សចាស់ (៦០ឆ្នាំឡើងទៅ) មានច្រើនជាងចំនួនមនុស្សដែលមានអាយុតិចជាង ២០ឆ្នាំ។

ក) ភាពចំណាស់នៃប្រជាជន ជាបន្ទុកដ៏ធ្ងន់ធ្ងររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលជប៉ុន ដែលត្រូវចិញ្ចឹម មនុស្សចាស់ដ៏ច្រើន និងនាំឱ្យមានតំហាយចុះនៃប្រជាជនសកម្ម។

ខ) ដំណោះស្រាយរបស់រដ្ឋាភិបាលជប៉ុនគឺ៖

- ពន្យារអាយុចូលនិវត្តន៍ និងកម្រិតសោធន

- គម្រោងសុំឱ្យមនុស្សចាស់ទៅរស់នៅប្រទេសក្រៅ ដែលមានតម្លៃជីវភាពមិន សូវខ្ពស់។

ចប់ដោយបរិបូរណ៍

សូមជូនពរឱ្យប្រឡងជាប់ គ្រប់ការប្រឡង។

សូមអរគុណ!

ស្បៀងគ្រាប់

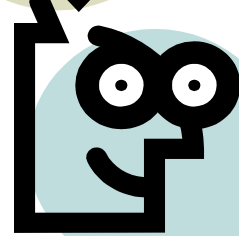
សំ
ណ

កម្រិត
ថ្នាក់ទី

១
២

៣

៤

សម្រាប់ត្រៀមការប្រឡង
ឆមាសទី១, ទី២ និងថ្នាក់ជាតិ